

Fil.Dr. Justus Montell meritförteckning. 7

Född i Geta Åland, Finland. 1869-08-16.

Student från Åbo Svenska Klassiska Lyceum 1890-95-08.

Idkat naturvetenskapliga studier vid Helsingfors
Universitet ----- 1890-1893.

Utfört de praktiska arbetena för vitsordet Laudatur
i Botanik och Zoologi samt för vitsorden Cum laude i
Fysik och Kemi.

Konststudier i Helsingfors	1893-1894. <i>nh 1898-1899</i>
" i Stockholm	1894
" i München	1895-1897.
" i Italien, Florens	1897.

Genomgått Evois forstinstitut 1900-1902.

T.f.forstsuppsyningsman i Muonio-revir. 1902-08-01.

T.f.forstmästare i Enontekis-revir 1905-04-01.

Ordinarie forstmästare i Enontekis-revir 1907-01-16.

2" " i Muonio-revir 1913-05-08.

" " " " 1913-1930,

Intendent för Åbo Akademiens Biologiska
Samlingar i Åbo. *1/8* 1930- 1954.

Enl.Kejserliga Senatens förordnande av den 9 januari
1906 varit ordförande i den kommission som bestämde
betesmarker för Svenska lappars renar.

Enl.Kejserliga Senatens förordnande av den 16 april
1907 varit medlem av Skyddsskogskommissionen.

Enl.Forststyrelsens förordnande av den 20 sept. 1920
varit Forststyrelsens repäsentant i Storskifteskomiteen
för Enare, Utsjoki-kommuner.

Enl.Forststyrelsens förordnande av den 23 januari 1920
forstkassör i Muonio-revir.

Forts.

Fl. Dr. Justus Montell Meritförteckning. II

Medlem av Societas pro Fauna et Flora Fennica sedan 1890
Finska Forstämfundet, Geografiska Föreningen sedan dess
stiftelse, överskörd 1921 till Geografiska Sällskapet.
Svensk Botanisk Förening i Stockholm.
Entomologiska Föreningen i Helsingfors.
" " i Stockholm.
Internationeler Entomol. Verein, Frankfurt A.M. m.fl.
Varit med om att stifta Ornitologiska Verein i München
år 1896.

Utom tjänsten sysslat huvudsakligen med samlande av
växter, insekter, fåglar och fågelägg samt medsam-
lingarnas ordnande och skötsel, tidtals även med konst.

Med understöd av Societas pro Fauna et Flora Fennica
studier till Ladoga Karelen, sommaren 1891, samt till
Kola halvön, sommaren 1899.

Med Kejserliga Senaten beviljat statsunderstöd
studerat skogskultur i Sveriges, Norges, Tysklands,
Österrikes och Schweiz, fjälltrakter, sommaren 1908-1909
samt där insamlat växter och insekter.

På egen bekostnad företagit samlarresor i Bayern och
Österrike, sommaren 1896, i olika delar av Italien, 1897,
i Kuusamo, sommaren 1898,
i Kilpisjåure fjällen och Enontekis sommaren 1911,
1912, 1913 och 1919.

Dessutom samlat på Åland under flere somrar samt i
Muonio och Enontekis årligen under min långa vistelse här.

Lämnat bidrag till följande exsiccata verk:

Herbarium Normalae, Wien,
Plantae Finlandiae exsiccata i Helsingfors.
Proffesor Nessling, Hieracium?
Dr. Dahlstedts Taraxacum *Exsiccata, Stockholm*

Insamlat omkring 300 växtformer, i 30 av varje, -
för ett planerat exsiccataverk om Lapplands växter.

Publikationer omh vetensk. meddelat enl. bilaga.

Vik inte detta blad, som är översett för matrikeln!

Skriv tydligt och detaljerat med gott blåck!
Returnera det ifyllda formuläret hellre 8 dag än i morgon!

N:o _____

Namn: *Montell Justus Elias*

Födelseort och -dag: *Barkåsholms säteri Månd 7de 1869*

Föräldrar: *Gustafsson, Löjtnant Eugen Montell*
och Sonna Victoria Ekblom

Student år *1890* från *N:o 20. Klerikals Lyceum*

Inskreven vid Akademien år 19____—19____; Fakultet _____

Anställd som ~~lära~~ *tjänsteman* vid Akademien år 1930 i egenskap av *in-*
teendant för Mademoiselle och senare (årtal!)
Biologiska Samfundet

Examina vid Akademien: _____

Studier eller lärarverksamhet vid annan högskola: *Stat. botanik*
Zoologi vid H-fors universitet, komplement
vid Högskolan i München. Genomgått Examen
forstapagningsman 1905-1905, forstapagnings
man 1905-1930. Intendant för N:o
Mademoiselle Biologiska Samfundet
sedan 1930 - 1954

Nuvarande yrke eller befattning: _____

Vänd!

Ifylles av dem som önska eller kunna göra det:

Gift med _____ år 19____

Har äkta hälften studerat vid Akademien? _____ När? 19____ 19____

Om Ni har något hobby eller särintresse, berätta om det! *intresset*
läsare av böcker, väster, fågelagg,
fjärilar m. m.

Utmärkelser *Riddare av Frilands Vite Rn 1 kl.*

Annat av intresse för samtid och eftervärld (t. ex. publikationer, utom-
landsresor o. s. v.) *Publikerat ett stort antal*

historiska zoologiska förteckningar.
m. fl. arkivlogar och apparater
Studieresa till Sverige, Norge, Tyskland
Ostenrike, Ungern, Schweiz och Italien.
Forskningarna till stora delar i skilda
delar av Frilands
Dessa uppgifter äro givna i *N:o* den *28 april* 19*45*

Anders Norstedt
Namnteckning.

Nuvarande adress *Gezeliusg 2, N:o*

Känner Ni någon f. d. studerande vid Akademien som inte fått detta formulär?

Var god meddela oss adr. eri

(Speciella adressuppgifter bereda kvinnliga studerande, som sedermera gift sig.)

Justus Elias MONTELL.
Synt. 16/8 1869, Ahvenanmaalla, Getassa,
Bolshaholm in Karlavassa
Kuollut 6/8 1954, Turussa.

Ylioppilas; Turun Ruottalaisesta Klassillisesta
Lyceasta, v. 1890.

Helsingin Yliopistossa; luonnontieteiden
opintoja v. 1890-1893.

Taideopintoja; Helsingissä: v. 1893-1894, 1898-1899
" Tukholmassa v. 1894
" Münchenissä v. 1895-1897
" Florens, Ital. v. 1897

Enon metsäopistossa: v. 1900-1902.

Toimittuaan aluksi metsäkonduktööriä
Muonion piirissä, 1/8 1902, ja vt.
metsänhoidon tarkastajana Enontekiön piirissä
1/4 1905, hän tuli, 16/1 1907, Enontekiön
piirin metsänhoitajaksi ja 8/5 1913 Muonion
piirin Aluemetsänhoitajaksi, jota virkaa
hän hoiti vuoteen 1930.

1/8 1930, Justus Elias Montell, tuli Åbo
Akademian luonnontieteellisen
Museon Intendentiksi, jolla
paikalla hän toimi kuolemaansa asti

Justus Elias Montell, on aikanaan
tehnyt lukuisia luonnontieteellisiä
tutkimusmatkoja ulkomaille, sekä on
myös kirjoitellut ahkerasti kasvi- ja eläin-
tiedettä käsittelevistä kysymyksistä puoma-
ja aikakauslehdissä. Hän on m.m. julkaissut
useita tieteellisiä teoksia Lapin erikois-
kassasta ja Nuorion lintumailmasta.

Hänen erikoisharastuksestaan mainittakoon
m.m. kasvien ja perhosten keruu, josta
häällä oli maan puoleen yksityisen
kokoelman. Kaajan yli 30.000 kasvia
käsittävän kokoelunsa hän on lahjoit-
tanut Abo Akademiille.

V. 1932-1933 Intendentti Montell perusti
Abo Akademiille, Aurajoen puolelle, erikois-
kasvi puutarhan.

v. 1940 $\frac{1}{12}$, I-luok. Sammen Valkoiseen Ruusun ritari.
v. 1947 $\frac{3}{4}$, Filosof, Kunnia tohtori nimike.

LÄRAREKOLLEGIUM

VTD

EVOIS FÖRSTINSTITUT

För vederligt: all sådan *Studieranden* *Justus*
Glas, Montell den 15 Augusti 1900.

blifvit inskrifven såsom elev vid förstelinstitutet och derstädes genom-
gått fullständig lärokurs, detta diplom å forstkonduktörsgraden
blifvit honom tilldeladt, och hafva hans kunskaper och praktiska
skicklighet blifvit på följande sätt bedömda:

Uti Skogsskottet	berömliga
„ Mineralogi och Geologi	med beröm godkända
„ Skogslaration	godkända
„ Skogsvärdeberäkning	godkända
„ Forstteknologi	med beröm godkända
„ Nationalökonomi ut forstlig synpunkt	godkända
„ Forstmathematik	godkända
„ Forstbotanik jemte växtanatomi och fysiologi	berömliga
„ Lärar om de i Finland förekommande för skogen nyttiga och skadliga djur	berömliga

Uti Jagtlåren	godkända
„ Fiskodling och fiskerädd	med beröm godkända
„ Lantmätari (Landmätari)	med beröm godkända
„ Ingeniörsvetenskap	godkända
„ Lantbrukshälsning	med beröm godkända
„ Loffarenhet	godkända
„ Teckningskonst	berömliga
„ Föreläsa arbeten	med beröm godkända
„ Ingeniörsarbeten	med beröm godkända

hvilket samt all Studeranden Montell under vistelsen vid
instituttet adagat godt uppförande och berömlig
föreläsa, härigenom intygga.

Evois forstlinstitut, den 13 Juni 1912

A. Blomqvist

H. Hultström

Anty. Ekberg

S. O. Rönning

Vid Illroverket anvisas följande vitsord:

För kunskaper och praktisk
skicklighet:

berömliga
med beröm godkända.
godkända.

För föreläsa:

berömlig.
nöjaktlig.
föreläsa.

För uppförande:

godt.
föreläsa.
mindre stadga.

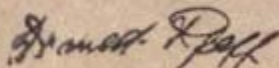
Diplom a forstkonduktorsgraden 3: Stud. J. E. Montell

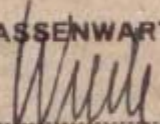

Für Herrn Justus Montell

Oberförster

in Muonis (Finnland)

I. VORSITZENDER:

KASSENWART:

Die verehrlichen Forst-Verwaltungen werden ganz ergebens-
ersucht, dem Inhaber dieser Karte das Sammeln von Insekten im
wissenschaftlichen Interesse in den Forsten gütigst gestatten zu wollen.

Was bietet der I. E. V. ? seinen Mitgliedern ?

1. Bezug folgender Zeitschriften :

am	1.	jeden Monats die	Societas entomologica,
"	8.	"	Entomologische Zeitschrift,
"	16.	"	Entomologische Rundschau,
"	24.	"	Entomologische Zeitschrift,

Mit jedem Datum erscheint eine

Insektenbörse

als gemeinsames Anzeigenblatt?

2. 30 Freizeilen im Vierteljahr,

3. Benutzung der Bibliothek (6000 Druckschriften),

4. Auskunftsstellen für :

- a) entomologische Angelegenheiten,
- b) Insekten-Zuchten,
- c) Schädlingsbekämpfung,
- d) Haltung und Zucht von Spinnen, Krebstieren, Fischen, Seetieren, Lurche, Reptilien,
- e) Seidenzucht,
- f) Bienenzucht,
- g) Vererbungsfragen,

5. Bestimmungsstellen für :

- a) Lepidopteren,
- b) Coleopteren,
- c) andere Insekten,

6. Vorteilhafter Bücherbezug,

7. Beschwerdekommision.

Werbt Mitglieder! :: Wir geben Buchprämien!

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I FINLAND,
Helsingfors, Unionsgatan 40 A.

Helsingfors,
den 15 mars 1948.

Forstmästare
Justus Montell,
Åbo.

Med kännedom om Edert stora intresse för Finlands natur och Edra meriter på naturskyddets område har Naturskyddsföreningens styrelse vid sitt möte den 4.3.1948 beslutat kalla Eder till medlem i Naturskyddsföreningens rådgivande kommitté för verksamhetsperioden 1948 -50. Föreningen hoppas att Ni vänligen ville bifalla denna vår önskan och meddela därom till föreningen. Till medlemmar av kommittén har kallats:

Forstmästare Albin André,
Kontorchef Runar Baumert,
Forstmästare Leo Björkman,
Forstmästare Jarl Carpelan,
Kapten O. Enbom,
Skolrådet Kurt H. Enwald,
Fabrikör Th. Grönblom,
Professor Olli Heikinheimo,
Forstmästare V.L. Heinänen,
Lantbrukare Hugo Hertsämä,
Kyrkoherde Aimo Kallio,
Doktor Lauri E. Kari,
Forstmästare Ilmari Karvonen,
Bergarådet Lauri Kivinen,
Rektor Bertel Klockars,
Veterinär Yrjö Kokko,
Apotekar Arvo E. Koskimies,
Professor Mauno J. Kotilainen,
Lektor Eino Kärki,
Forstmästare Pasi Lehmusluoto,
Forstmästare Justus Montell,
Direktör Tapani Niku,
Lektor Börje Olsoni,
Professor Vilho A. Pesola,
Lektor Alpi Pynnönen,
Forstmästare Torsten Rancken,
Borgmästare K.T. Reinilä,
Forstmästare Väinö Sandström,
Magister Väinö Seppälä,
Doktor Lauri Siivonen,
Lantbrukare Pekka Tietäväinen,
Doktor Arvi Ulvinen,
Professor K.J. Valle,
Direktör Martti Vuori,

Mariehamn
Åbo
Parkano
Helsingfors
Helsingfors
Kuopio
Tammerfors
Helsingfors
Lahti
Orivesi
Enontekiö
Åbo
Liekka
Helsingfors
Kronoby
Muonio
Korpilahti
Helsingfors
Helsingfors
Helsingfors
Åbo
Jyväskylä
Borgå
Jokioinen
Riihimäki
Ekenäs
Uleåborg
Rovaniemi
Heinola
Helsingfors
Leppävirta
Helsingfors
Åbo
Tammerfors

Rådgivande kommittén sammanträdde i Helsingfors söndagen, den 4. april 1948 kl. 10.00 i Forsthuset, Unionsgatan 40 B. Vid denna konferens diskuterades följande frågor:

1. Forstmännens yrkeskår och naturskyddet, referent forstmästare Pasi Lehmusluoto.

2. Planerna i inrättande av nya naturskyddsområden, referent forstmästare Peitsa Mikola.

Rådgivande kommitténs medlemmar kunna upptaga också andra frågor till behandling vid konferensen.

Naturskyddsföreningens årsmöte, som samtidigt betecknar föreningens 10-årsjubileum, hålles samma dag (4.4) kl. 14.00 i Forsthuset. Mötets program är följande:

Professor V. Kujala: Inledningsord.

Doktor R. Kalliola: Suomalainen maisema ja luonnonsuojelu
(Det finska landskapet och naturskyddet, föredrag med ljusbilder).

Doktor G. Bergman: Vår skärgård och dess fågelvärld
(Föredrag med ljusbilder).

Årsmötets förhandlingar.

Tyvärr kan Naturskyddsföreningen i grund av sin ansträngda ekonomi inte bekosta kommittémedlemmarnas resa till och vistelse i Helsingfors, men vi hoppas, att åtminstone de medlemmar, som i anledning av den samtidigt infallande skogsveckan eller av andra orsaker råka befinna sig i Helsingfors i början av april, måtte disponera sin tid så, att det blir möjligt att delta i ovan nämnda möten.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I FINLAND.

Ordförande

Viljo Kujala

Viljo Kujala

Sekreterare

Peitsa Mikola

Peitsa Mikola.

Att Studeranden Justus Montell
under några år på Universitetets rit-
sal idkat studier i teckningskonst,
derefter i närmare två års tid beörif-
vit konststudier i München, för sam-
ma ändamål gjort ett besök i Itali-
ens konststäder och nu sedan åter
med framgång fortsatt studierna
på ritstaden, der han åtnjuter ett stipen-
dium, intygas härmed.

Helsingfors den 21 November 1899.

L. Ahlstedt.

Herr Justus Montell, som under åren
1892-1894 begynte sina konststudier i
Universitetets rit- och efter utrikes
vistelse sedan sinthides höst åter fort-
satt dem derstädes, efter enligt studer-
teknads örigt en talang, väl förtjänat
af vidare utbildning vil är den flit och
energi, hvormed han egmar sig till dessa
studier en lönge för ytterligare fram-
steg på konstmåns banan.
Helsingfors den 27 Mars 1898

Fr. Ahlstedt.

Afskrifterns riktighet bestrykas

O. Håkberg
student

Ragnar Dahlberg
student

Zeugnis.

Unterzeichneter bestätigt hiermit,
dass Herr Justus von Montek zur
Zeit in Helsingfors vom Winterse-
mester 1895 bis Sommersemester
1897 seine Privatschule für Zeichnen
und Malen besuchte.

Während dieser Zeit erzielte er
durch seinen Talent, Begabung und
großem Fleiß bedeutende Fortschritte.
Dieserhalb erscheint mir Herr von Montek
besonders würdig durch Verleihung ei-
nes Stipendiums ausgezeichnet zu wer-
den.

München, den 21 März 1898.

M. Weinhold

Kunstmal.

Die Richtigkeit vorstehender Unterschrift bestä-
tigt das Sekretariat der Akademie der bildenden
Künste

Weber.

Forstväktaren Herr Justus Montell
har tillförene gagnat kunskapen om
Finnlands fåglar genom en mängd iaktta-
gales afvände, och det vore höjteligen önskt
värdt att han fortsettningsvis kunde göra
det, hvarföred jag, såsom ett säkert tillstånd
att skjuta och samla fristylt vilt, hvarom
gällande jag tillåter städgar för dem som
äroflytta vetenskaplig forskning, borde
lemmas honom, hvilket härmed försäkras
Helsingfors den 5 maj 1904

J. A. Palmén
Professor i zoologi

Skriftens riktighet intyga:

Gunnar Hinn.
t. f. foreställningsman

H. Forstström

Lum. bmk. 50 p.

Stiftande intyg af Professor
i zoologi vid Helsingfors Universitet
J. A. Palmén, anställd
underordnad förordnad om Tullstäm
om inom Muonio och Enontekiö kom.

muonier af Lappmarkens Råd för
vetenskapligt ändamål. Si skjuta till
lyst vildt och insamla ägg af såväl
de fågelarter.

Muonio den 15 maj 1904

Justus Montén
t.f. förordnades
Muonio revier

2. 136. Suppl. as.
1904.

jätti sisäin 26/04.
J. Laksari.

Resolution

N° 1981

Denna ansökan har jag
till pröfning upptagit; och att-
daständ till min kännedom kom-
mit att dylika tillstånd som ifrå-

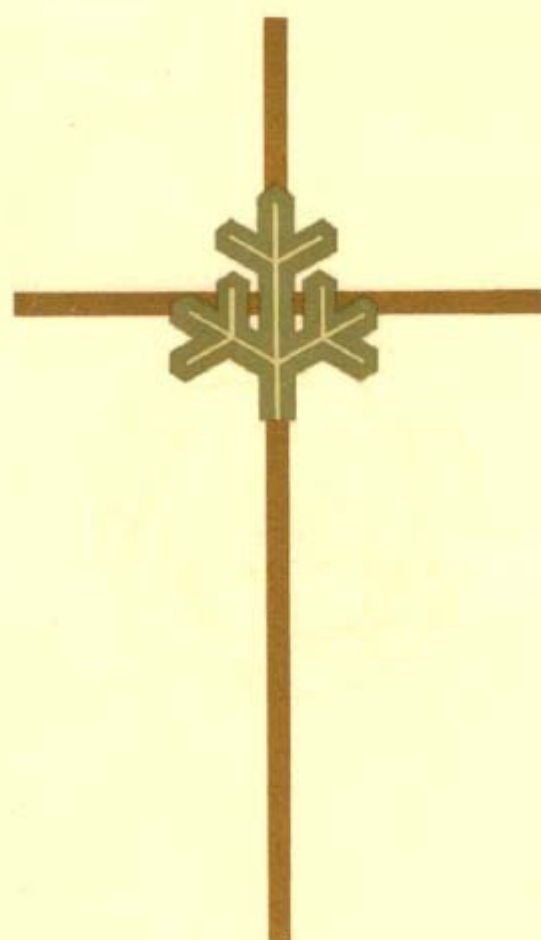
Till Herr Guvernören af
Uleåborgs län

gövarande, särskildt hvad insamlingen
af ägg tillkommer, inom detta län i
vidsträckt mån blifvit missbrukade,
finner jag skäligt lemna innesånda
ansökan utan afseende. Uleåborg,
i Landskansliet den 4 Juni 1904.

Notariskt.

Elho Leino
mg

Metsänhoitajainliiton adressi

FINLANDS
FORSTMÄSTAREFÖRBUNDS
BLOMSTERFOND

Minnet av

Forstmästare

Justus E. Montell

ägnas denna hyllning

N. A. Osara

M. Lappi-Seppälä

Sulo Linko

Paavo B. Mansner

C. J. Poppius

Mauno Faxström

Yrjö Kangas

Thomas H. Clayhills

V. K. Ahola

Justus Montellin maalaus Muonioon

MUONIO (JA) – Justus Montell oli metsänhoitaja, kasvi- ja eläintieteilijä sekä huomattava kuvataiteilija. Hän toimi pitkään Enontekiöllä ja Muoniossa aluemetsänhoitajana, vaikka hänestä olisi alunperin pitänyt tulla maalari. Hänen luomisen lahjojaan todistaa Muonion yläasteelle lahjoitettu komea maalaus lapinpölyistä.

Montell oli monitaitoinen mies. Hän oli opiskellut paitsi luonnontieteitä, myös taidetta Suomessa, Ruotsissa, Saksassa ja Italiassa. Hän oli varsin tuotellias niin tieteissä kuin taiteissa. Lapinpölyä esittävä öljyväri-työ on yksi sadoista hänen maalauksistaan. Pöllöt Montell maalasi alvan kuluvaan vuosisadan alussa. Nyt tuo mittava työ somistaa Muonion yläasteen aulaa, jonne sen lahjoittivat tekijän lapset Saga ja Odo Montell.

Saga, joka on äitinsä puolelta muoniolainen, halusi lahjallaan muistaa entistä kotiseutuaan. Hän kävi lapsuuden maisemissaan 18 vuoden tauon jälkeen ja luovutti samalla isänsä maalauksen sekä oman kasvikokoelman yläasteen koululle.

Lapsetkin kasvien keruuseen

Nykyisin eläkepäivään Tukholmassa viettävä sairaanhoitaja Saga Montell muisteli lämpimästi lapsuuttaan Muoniossa. Hän sai kiertää Lapin tuntureita isänsä mukana kasvien keruussa. Veljensä Odon kanssa hän joutui keräämään kasveja ja pyydystämään perhosia. Ilalla majapaikassa piti lasten sitten huolehtia saaliinsa jatkokäsittelystä ja etsiä löydöilleen nimet tieteellisistä kirjoista.

Ahvenanmaalla syntyneenä ja äidinkieleltään ruotsalaisena lähetti Justus Montell lapsensa kouluun Tammisaareen, jotta nämäkin oppisivat ruotsin kielen. Niinpä lapset ehtivät olla Muoniossa kouluikäisinä enää vain kesäajat.

Isänsä taldeharrastuksesta Saga Montell kertoo tämän olleen parhaimmillaan muotokuvamaalarina. Maalauksistaan ei isä-Montell tehnyt suurta numeroa, ei juuri kaupannut tai esitellyt töitään. Niinpä Sagan hallussa on edelleen kymmeniä tauluja, vaikka hän on lahjoittanut niitä runsaasti eri puolille.

Taulu- ja kasvilahjoituksen ottivat tiistaina vastaan valtuuston puheenjohtaja Pekka Brännare, hallituksen puheenjohtaja Matti Myllykangas sekä yläasteen rehtori Mauno Vuollo. Kiitokseksi lahjasta he luovuttivat Montellin sisaruksille Muonion kunnan viirit.

Suomen laajin kasvikokoelma

Monet muoniolaiset muistavat Justus Montellin omaperäisenä virkamiehenä, 1900-luvun ensimmäisinä vuosikymmeninä hän hoiteli Luoteis-Lapin metsiä päätyönään, mutta lähinnä hänen sydäntään oli kasvien ja perhosten tutkiminen. Hänet nähtiin aamuvuorin laukkomassa suuren haavin kanssa perhosten perässä Niemenpään niityillä.

Montellin vuosien mittaan keräämä kasvikokoelma oli ainutlaatuisen mittava. Siihen sisältyi noin 30 000 kasvia, ja se oli aikoinaan maamme laajin yksityiskokoelma. Montell oli erikoistunut tutkimaan sarakasveja, joista hän löysi ennentuntemattomia muunnoksia. Kasvien tieteelliseen nimeen tuli siten löytäjän mukaan latinalaisittain "Montelli".

Monitaitoinen metsänhoitaja kiersi ympäri Pohjoiskalottia ja kauempanakin kasvien keruussa. Hän kirjoitti kasveista useita tieteellisiä julkaisuja. Hänen aloitteestaan perustettiin Kilpisjärvelle Mallan rauhoitusalue, joka myöhemmin virallistettiin luonnonpuistoksi.

Kasvit veivät Justus Montellin lopulta kokonsaan. Hän näet siirtyi Åbo-akademiin luonnontieteellisen museon intendentiksi Turkuun vuonna 1930.

Torstaina, 21.7.1983

Saga Montell luovutti tiistaina isänsä Justus Montellin komean maalauksen Muonion yläasteelle. Lapinpölyä esittävä kuva on syntynyt 1900-luvun alussa.

Montellien muisto elää Muoniossa

KITTILÄ (LS) — Heinäkuun 19. päivän iltana järjestettiin Muoniossa tilaisuus, joka puoleltaan yksinkertaisena ja lyhyenakin elvytti paikkakuntalaisille arvokkaita muistoja. Ajanjaksosta, jona Muoniota vietin maailmankartalle, jäi pysyväksi merkiksi edesmenneen taiteilija-metsänhoitajan Justus Montellin maalaama taulu, jonka Montellin sisärukket lahjoittivat kunnalle. Juhlan keskushenkilönä ollut Saga-tytär luovutti lisäksi oman 233 näytettyä sisältävän kasviston yläasteen biologian kokoelmiin.

Saga ja Odo Montell saivat puolestaan Muonion kunnan standardit, joita olivat luovuttamassa kunnantalon puolesta puheenjohtaja Pekka Rannare ja kunnanhallituksen puheenjohtaja Matti Myllykangas. Yläasteen rehtori Mauno Vuorio arvioi puheensa lahjoituksen merkitystä ja mitteli yläasteen aulaan sijaitsevan maalaustalon.

Onnela ja perhosherrat

Veikko Jussus Elias Montell oli tullut Muonion aluemetsänhoitajan tehtävään, hänet kuitenkin muistetaan ennen kaikkea luonnontieteilijänä. Luonnonkaunis Bolstaholmin kartano Oetassa Ahvenanmaalla oli Montellin syntymäpaikka, ja se oli jo inspiroinut häntä sekä maalaamaan että tekemään kirjoja. Kiteenin häntä kutsuivat pohjoisena kasvit ja eläimistö, ja ennen vuotta 1930 vapaa-aikanaan perhoshavain kanssa juokseleva metsänhoitaja oli Muoniossa tullut näky.

Rouva oli syntynyt muoniolaisen Mildan Eufemian Niskala, ja hänen puoleltaan sukua on yhäkin paikkakunnalla. Äiti ei hirtannut keskiaikaa etelään, ja siksi paikkakunta muodostui kymmeniä kilometrin päässä Muoniossa oleva Onnela.

Vikariorona pihassa Montell myös loi luonnontieteellisiä kasvi- ja eläimistöjä, joita oli tuns- taneita. Kokoel- milla Montellin vaihteli kasveja ja perhosia eri puolilla maail- maa. Tiivistä yhteistyötä hänellä oli

mm. Luedin ja Uppsalan yliopis- toihin, ja vierailuvia tutkijoita saapui kutsuivat "perhoshet- roiksi".

Totuus Siepinvaaran määnyistä

Aluemetsänhoitajana Montell veti johdonmukaisia linjoja, kau- konkähämpää kuin ehkä aika- naan osat arvatakaan. Siepin- vaaraan hän ei suostunut alit- maan lepakirjoja, koska nähtiin vaaran palita kirkon palamisen varalta. Monet muistavat tämän- kuten myös jatkos, joka satui pääsemään julkiseen sanaan vir- heellisesti suodossa. Nainhan asia todella oli kirkko säätöty so- dan tuhoja, mutta muuten Moe- nio poltettiin, ja lähes puolet kir- konkylän jälleensuostamiseen tarvittavasta postiväestöstä saa- tiin Siepinvaarasta.

Hengenvoimien taistelu

Eenan metsänhoitajaksi val- mistuttuun (Evo, 1903) Mon- telli harrasti ja opiskeli kavatai- teita, mutta hänen satuja teoksia kasvatavasta ruostotomasta tuli eille vasta sikiän kuseman jälkeen. Saga-tytär on lahjoittanut run- saasti isänsä tauluja ja omistaa niitä vielä kymmeniä. Montell on ollut etevä varsinainen maastokä- velymies.

Luonnontieteellinen työ metsä- hoitajana, luonnontutkimus ja luonnon tulkittaminen taiteessa kilpailivat Montellin voimak- kaassa persoonassa. Lopulta luonnontiede voitti: vuonna 1930

Muonion yläasteen aulaan sijoitettu Montellin maalaus on vuodelleen alkupuolelta. Aiheena on tunturin kivirakalta siveltynyt kotoisuusava laingopoli. Taulun edessä lahjoittaja Saga Montell.

Montell siirtyi Abo Akademian luonnontieteelliseen museon in- tendentiksi. Akademia sai hänel- tä 30 000 karvin kokoelman, ja hän perusti myös erikoiskasvi- puutarhan. Abo Akademi pelitti hänen kannatustieteen arvolla.

Isä ja tytär

Saga Montell ei lahjennyt sille- ualle, jota isä haaveili. Kumma- kyllä, nä olisi halunnut tyttärensä lähiväde käsityökeulua. Hän olisi halunnut suunnitella mallit, joita Saga sitten kutoisi. Sagasta tuli kuitenkin sairaanhoitaja. Muonion lapset kävivät kou- lussa Tammsaaressa, jota ollei- vat oppineet ruotsin kielen. Siellä veti Odo on nykyäänkin.

Luonnon tutkimiseen ja har- rastamiseen Saga ja Odo saivat turtumaa jo lapsena. Retkillä Kijpöjärven ja Jämsän rannoille ja Petsamon olivat lapset aina

apuna prassamassa kasveja ja kunnittamassa perhosia seuloi- ta. Prässinä olivat laudat ja ki- vet, paperiden vaihto oli lasten työtä. Joskus oli hika kurkusta, kun ei päässyt omille teilleen, en- nen kuin tutkitavan kasvin nimi oli selvinnyt. Montellin nimissä on monta perhosia, joittenkin löydyksinä on Saga Montell, kou- luttajan. Muistoa on jäänyt kuva- erästä alkupuolelta, kun- ka Mallerinturin päällä olleen luokkiosken pinta oli perhosten peittämä.

Sagan vauhdikas elämä

Saga Montell on niin kantoja- na kuin elämänsä vauhdikkau- deista isänsä tytär. Viimeksi hän on ollut 40 vuotta Tukholmassa sairaanhoitajana mutta nyt 66- vuotiaana Sagan uran alkupuoli oli täynnä sikiäisiä. Tosin sen

sanoli aika. Vauravalmistuneen sairaanhoitajan ura alkoi Tam- msaaresta, mutta pian sota mie- laisi mukaansa.

Komennus sairaalajunaan tiesi kaksi vuotta vaikeammin ha- voittaneiden kuljettamista kotiin liikkumahuoneesta. Ainaidina ää- ripäteenä ja kanta Suomen. Sa- ga halusi rintamalla, ja anomus saatiin Hietan Sydänille. Kenta- sairaala oli peukossa nenellä Ponnin, josta kuitenkin kohte- oli äkillähtö. Mukaan ehti saa- da kummaapponat ja sadetakin määkärinruokiksi Salmiin. Siellä oli seuraava JSP, jossa työssä ri- si yötä päivää. Peräntymisvai- heessa saattoi tulla tuhat kaatu- nutta yössä. Sotavälissä taitoi- tin lavantaudin kanssa, ja Lapin sodan aikana työpaikkana oli Yhteisötoimintakeskuksella avas- ta vaivastalon. Ensimmäinen ambulanssin tulo Muoniossa mi- soitettiin tietä pitkin on vielä jännittävintä muistoa.